

Václav Černý napsal o Hanuši Bonnovi

(E*forum, 21. 06. 2023)

*Letos si připomínáme stodesáté výročí narození básníka, překladatele a publicisty **Hanuše Bonna** (5. července 1913 Teplice – 20. října 1941 Mauthausen), mimo jiné autora sbírky *Tolik krajín* (1936) a překladů poezie primitivních národů *Daleký hlas* (1938). Vzpomínkový text **Václava Černého** (1905–1987), který Hanuše Bonna přizval ke spolupráci v době svého redakčního působení v Lidových novinách a později i v Kritickém měsíčníku, byl napsán v roce 1973 při příležitosti básnickových nedožítých šedesátin pro Lidovou demokracii, kam Černý přispíval v letech 1957–1967 a později pod šiframi také v letech 1973–1974. Taktéž jubilejní článek o Hanuši Bonnovi je v dochované rukopisné podobě na konci textu opatřen šifrou Vd. Nepodařilo se nám zjistit nic k tomu, proč Černého příspěvek zůstal neotištěn. Jeho rukopis se dochoval ve fondu Václava Černého v LA PNP, jedná se o čistopis na dvou stranách linkovaného papíru psaný perem (úhledným písmem) s několika drobnými úpravami. Zvýraznění textu autor vyznačil podtržením (převádíme je na kurzivu). Černého Připomínka Hanuše Bonna je zde publikována poprvé.*

MK a JF

Letošního 5. července bylo by Hanuši Bonnovi šedesát let a není pochybností, že by se s nimi dožil i oslav. Jeho život však nenaplnil ani polovici toho počtu, buď mu věnována nicméně alespoň vzpomínka, nikdo totiž naši moderní poezii nenaplnil úplněji a výrazněji typ člověka i díla, které zůstaly tragickými *torzy*. Hrozbu nedocelenosti jako by si přinášel již na svém křestním listě: Bonn již svým věkem ztělesňoval pojem *mezigenerace*. Narodil se roku 1913, byl ještě o plná tři léta mladší než Hrubín, nejmladší z básnické generace Nezvalovy-Seifertovy-Halasovy, a nemůže opravdu k ní být počítán, do té míry je již jiný než oni, třebaže právě jimi se dal ochotně formovat, dokonce již Wolkerem a Horou, po nich Halasem, ba i surrealismem. Ale stejně málo ho je možné stavět po bok Ortenovi a jeho generační družině, je o plných šest let starší než Orten, ačkoliv s ním se zase podílí o řadu uměleckých lásek, k Beethovenovi a hudbě vůbec, k Rilkevi a ke Kafkovi, a především o drtivé zážitky existenční a o životní tragiku. Všechno je v něm záležitostí dějinného přechodu, zmatené, třebaš kulturně bohaté tranzice mezi dvěma básnickými periodami opravdu velkolepými, všecko je v něm úzkostí, která vyznačuje každý přechod, a zvláště je-li nabit, jako byly roky 1930–1938, neblahým tušením a osobní i sociální a národní hrozbou. Debutoval veršiky již roku 1927 v *Studentském časopise* dobré paměti a tvořil až do posledních měsíců roku 1941, a přece za celou tu dobu vydal jen dvě knížky, roku 1936 sbírku *Tolik krajín*, verše z let 1933–1936, a o dva roky později, roku 1938, antologii z poezie

primitivních národů *Daleký hlas*. V posledním čtvrtletí života překládal Rilky *Elegie z Duina*, co z nich stačil přetlumočit, vyšlo s ostatkem jeho rozptýleného básnického díla teprve v souboru, jež roku 1947 vydal jeho přítel Jiří Valja. Od roku 1939 nesměl se hlásit ani k svému jménu, v *Jarním almanachu básnickém* roku 1940 a potom až do smrti časopisecky objevuje se jako Josef Kohout. Byla mu dokonce takřka odňata jeho totožnost občanská: byl rodák z Teplic-Šanova a přinesl si z rodiště dobrou znalost němčiny, odtud jeho úzké vztahy k německé hudbě i poezii; ale již střední školu dostudoval v Praze a zde roku 1938 dokončil právnická studia, aniž vůbec kdy nastoupil zaměstnání, k němuž byl školen; jeho znalost němčiny, jeho zapracovanost v česko-židovském hnutí, v němž působil již od studentských let, jeho lidská odvaha a snad, v poslední řadě i jeho právnická odbornost jej zato již roku 1939 přivedly do úřední funkce na Židovské náboženské obci v Praze. Dlouho tam nepobyl: již dne 8. října 1941 byl zatčen pro sabotáž, oddaloval transporty židů z Prahy a za necelých čtrnáct dní nato, dne 20. října, jej nacisté v Mauthausenu likvidovali. I jeho nerozsáhlé básnické dílo nese příznačné a výrazné rysy vsí této přechodnosti a rozpolcenosti literární a dějinné epochy. Na Bonnovi nelze žádat docelený nový a vlastní tvar, tím zůstává poplaten generaci předchozí a cizím učitelům. Sdílí s nimi i vysoké hodnocení jistých kvalit, které byly kvalitami hlavně mravními, jak Horou počínajíc v generaci jeho předchůdců stále narůstalo: opravdovosti, víry v dobrou vůli, lásku a pravdu, niterného naslouchání. Na první pohled se zdá, že Bonn, zatížen vzory a úctou k nim, vospíval zvolna. Toto zdání je klamné, po celou dobu svého skutečného básnického vývoje, která je o mnoho kratší, než se zdá, neboť trvala jen po léta 1933–1940, byl Bonn handicapován a rozptylován naléhavými a obětavými úkoly mimoliterárními. Ale především to zdání plyne z jisté překrásné vlastnosti, která Bonna jako člověka i básníka vyznačovala mezi všemi: z jeho mravní cudnosti. Tento básník, zrozený k tomu dávat se lásce a lidem, a jenž se jim vskutku obětoval, dlouho si netroufal mluvit za jiné. Nazřen z tohoto hlediska nesmírné skromnosti a studu, je jeho vývoj krásně souvislý navzdor všem handicapům. Bylo to zrání na mučidlech a ve tmě, osvětlované jen jistotou vlastní věrnosti. Bonn může být právem pokládán za básníka dobového pocitu marnosti. Ale důležitější je v něm kvalita pokorně přijímané chudoby a čistoty.